

2017

Vydanie: 12.4.2017

[VEĽKÍ PRIEMYSELNÍ ODBERATELIA A NÁKLADY NA ELEKTRINU]

POZIČNÝ DOKUMENT K DISKUSII O MOŽNOSTIACH ZNÍŽENIA NÁKLADOV PRIEMYSELNÝCH ODBERATEĽOV NA NÁKUP ELEKTRINY

Upozornenie

Tvorba obsahu dokumentu bola realizovaná s maximálnou odbornou starostlivosťou. Kolektív autorov (Republiková únia zamestnávateľov v spolupráci s energy analytics, s.r.o.) však nepreberá zodpovednosť za použitie údajov uvedených v tomto dokumente a z toho vyplývajúcich dôsledkov tretími stranami.

© 2017 Republiková únia zamestnávateľov / energy analytics, s.r.o.

ÚVOD

Republiková únia zamestnávateľov (RÚZ) prijala s potešením informáciu, že Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky sa v apríli 2017 začalo vážne zaoberať otázkou výšky nákladov na financovanie systému podpory výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov a na báze vysoko účinnej kombinovanej výroby. Súčasťou aktivity má byť aj preskúmanie primeranosti zdieľania nákladov z pohľadu konkurencieschopnosti veľkých priemyselných odberateľov elektriny, pôsobiacich v SR.

RÚZ ako organizácia združujúca aj zástupcov energeticky náročného priemyslu, ktorý je v SR významným zamestnávateľom, má záujem pristúpiť k dialógu aktívne a ponúknuť svoje stanovisko, vrátane podporných argumentov.

Tento pozičný dokument v stručnosti zhrňa stanovisko RÚZ a zástupcov ťažkého priemyslu:

- problém vysokých koncových cien elektriny pre priemyselných odberateľov v SR bol zo strany štátu a jeho orgánov dlhodobo mimo priorít plánu práce,
- RÚZ otvorila tému komplexnejšie po prvý raz v roku 2014, vyzvala na širokú odbornú diskusiu, no bez odozvy zo strany štátu,
- upozorňujeme, že problém je aj naďalej aktuálny a akútny a je nevyhnutné ho začať riešiť čo najskôr,
- najzásadnejší vplyv na koncový účet priemyselných odberateľov elektriny a z toho plynúce znevýhodnenie z hľadiska konkurencieschopnosti medzi krajinami EÚ má tzv. tarifa za prevádzkovanie systému (TPS),
- v štruktúre TPS nie je problematická len výška nákladov na podporu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov, ale aj podporu výroby elektriny z domáceho hnedého uhlia,
- pri hľadaní riešení môžu byť podnetné skúsenosti a prax z iných členských krajín EÚ.

Posičný dokument sa skladá z troch častí: stručný opis východísk, analýza aktuálnych problémov a prehľad príkladov riešenia situácie z vybraných krajín EÚ.

1. VÝCHODISKÁ

Republiková únia zamestnávateľov (RÚZ) publikovala 7. októbra 2014 pozičný dokument „Zlikvidujú sieťové poplatky energeticky náročný priemysel na Slovensku?“.

Vtedajšie závery sú dnes nielen stále aktuálne, ale situácia sa medzičasom z pohľadu energeticky náročných podnikov na Slovensku zhoršila. I keď náklad na elektrinu ako komoditu poklesol, celkový účet neklesol. Ako sme konštatovali v októbri 2014, dôvodom sú najmä „sieťové poplatky“, medzi nimi primárne tarifa za prevádzkovanie systému.

Pripomeňme v bodoch závery pozičného dokumentu z októbra 2014:

- *Podnikanie energeticky náročných priemyselných odvetví na Slovensku výrazne komplikuje koncová cena elektriny, ktorá je v porovnaní voči iným krajinám EÚ vysoko nadpriemerná.*
- *Príčinou extrémne vysokých nákladov ťažkého priemyslu na Slovensku sú regulované (nekomoditné) položky koncovej ceny elektriny.*
- *Spomedzi regulovaných položiek je najproblematickejšou tarifa za prevádzkovanie systému, ktorá v období 2009 – 2014 zdražela viac ako 8-násobne (z 2,72 EUR/MWh v roku 2009 na 21,82 EUR/MWh v roku 2014).*
- *Permanentný tlak na výšku tarify za prevádzkovanie systému vytvára aktuálna podoba systému podpory výroby elektriny z OZE.*
- *Rozhodnutia o zmenách regulovaných položiek koncovej ceny elektriny sa dnes prijímajú bez vecnej, odbornej diskusie a bez predošlej analýzy dôsledkov na podnikateľské prostredie v SR a energeticky náročného priemyslu zvlášť.*
- **Situácia je vážna a je potrebné začať ju riešiť bezodkladne.**

Republiková únia zamestnávateľov, podporená stanoviskom ďalších profesijných organizácií a obchodných komôr pôsobiacich na Slovensku, v danom čase vyzvala na vecnú odbornú diskusiu o dopadoch regulácie v energetike na konkurencieschopnosť priemyslu na Slovensku. Konkurencieschopnosť netreba chápať len v medzinárodnej rovine, nakoľko neprimerane vysoké nekomoditné zložky v koncovom účte za elektrinu znižujú konkurencieschopnosť slovenských firiem aj na spoločnom európskom trhu (jednotnom trhu EÚ).

Záver roka 2014 bol časom, v ktorom mala vláda SR v zmysle svojho záväzku definovanom v Akčnom pláne pre konkurencieschopný a udržateľný oceľiarsky priemysel na Slovensku, okrem iného:

- vypracovať analýzu všetkých vnútroštátnych opatrení, ktoré ovplyvňujú koncovú cenu elektriny pre energeticky náročné odvetvia,
- posúdiť návrh opatrení na zníženie tarify za prevádzkovanie systému s ohľadom na udržanie a posilnenie dlhodobej konkurencieschopnosti.

Možno skonštatovať, že od vydania pozičného dokumentu sa na úrovni štátnej a verejnej správy nespravilo v otázke neúmernej výšky regulovaných nekomoditných poplatkov nič, naopak výšky tarify za prevádzkovanie systému kontinuálne rastie:

Položka TPS	TPS 2014	TPS 2015	TPS 2016	TPS 2017
OZE	14,0209	13,9795	16,2543	17,5751
VÚ KVET	3,1469	3,1375	1,9454	4,0913
Domáce uhlie	4,4337	4,4337	4,4337	4,3559
OKTE, a.s.	0,2185	0,2693	0,2666	0,1807
Spolu TPS	21,82 EUR/MWh	21,82 EUR/MWh	22,90 EUR/MWh	26,20 EUR/MWh

Tabuľka – zdroj: ÚRSO / MH SR

Z tabuľky uvedenej vyššie vyplýva, že tlak na koncovú cenu elektriny cez tarifu za prevádzkovanie systému vytvára predovšetkým príspevok na podporu výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie. Z informácií, ktoré v ostatnom období komunikovali prevádzkovatelia regionálnych distribučných sústav, však možno usúdiť, že časť TPS určená na podporu OZE nie je konečnou cenou; systém ako taký je finančne deficitným. Za všetky vyjadrenia prevádzkovateľov sústav spomeňme napríklad dve vybrané:

- „Stredoslovenská energetika – distribúcia naopak nesie na svojich bedrách preukázané, **nevyplatené historické dlhy** za deficitnú tarifu za prevádzku systému, ktorou sa odberatelia majú skladať na obnoviteľné zdroje energií a podporu domácej ťažby uhlia **vo výške približne 230 miliónov eur.**“ (tlačové vyhlásenie EPH, január 2017)
- Spoločnosť Východoslovenská distribučná, a.s. vo výročnej správe za rok 2014 upozornila na pretrvávajúci „problém nákladov súvisiacich s podporou výroby z OZE/KVET, pretože **tieto náklady neboli plne reflektované v tarife za prevádzkovanie systému.**“

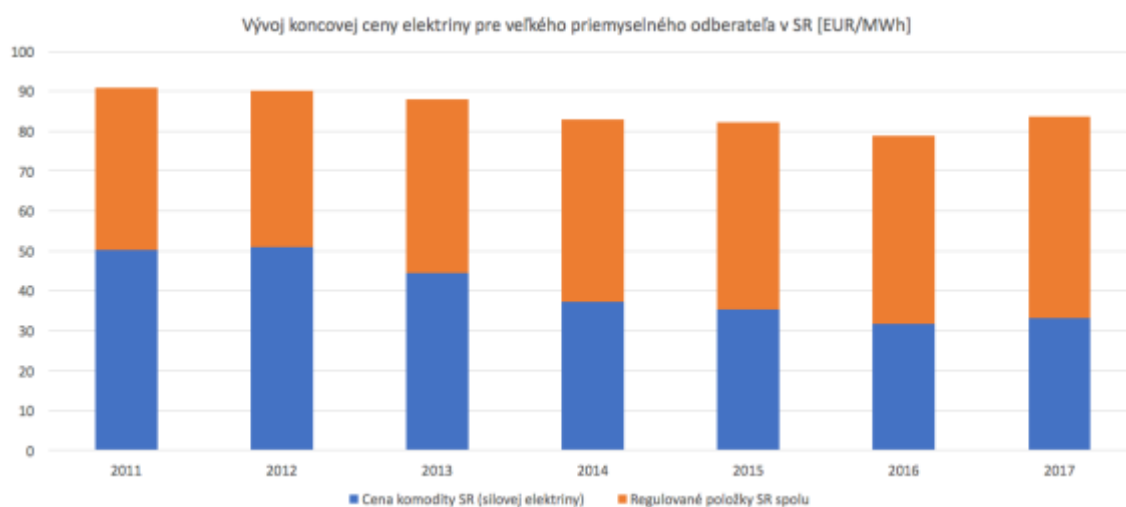
2. AKTUÁLNE OTÁZKY

V priebehu obdobia 2014 – 2017 veľkí priemyselní odberatelia opakovane upozorňovali na problém drahej elektriny. Spomedzi všetkých spomeňme najmä ostatnú iniciatívu **Zväzu výrobcov cementu Slovenskej republiky (ZVC)**. Cementári sa obrátili listom na Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) a upozornili v ňom „na doterajšiu neakceptovateľnú politiku voči energeticky intenzívnym výrobným odborom všeobecne.“

Na druhej strane, veľkoobchodná cena elektriny ako komodity klesá, a to kontinuálne minimálne od prvej polovice roka 2011, s miernym posilnením v závere roka 2016. Mohlo by sa preto zdať, že by mali výrazne klesať aj celkové náklady na zabezpečenie elektriny – tzn. koncová cena elektriny / koncový účet, a to predovšetkým priemyselným odberateľom s veľkým objemom ročnej spotreby.

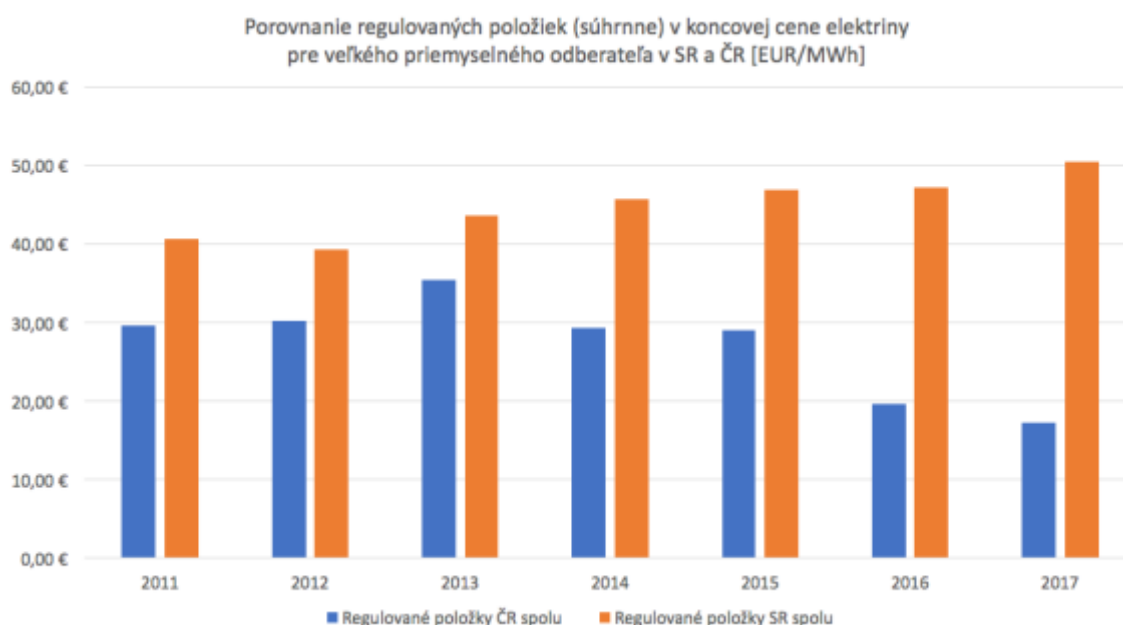
Graf: Veľkoobchodná cena elektriny na Slovensku (vývoj ovplyvnený burzami EEX a PXE)

Graf: Vývoj koncovej ceny výrobcu cementu v SR (110 kV, RK 20 MW, spotreba 100 GWh/rok)

„Firmy s energeticky náročnou výrobou nemôžu byť poškodzované v spoločnom stredo európskom konkurenčnom prostredí iba preto, že ich sídlo je na Slovensku,“ znela hlavná výhrada výrobcov cementu.

Svoje tvrdenie podložili argumentom – porovnaním vývoja regulovanej nekomoditnej časti koncového účtu za elektrinu v Českej republike a na Slovensku s tým, že referenčným príkladom je energeticky náročný priemyselný podnik s ročnou spotrebou elektriny 100 GWh, rezervovanou kapacitou 20 MW, pripojený do distribučnej sústavy na napäťovej úrovni 110 kV (teda podnik zodpovedajúci parametrami a veľkosťou odberu bežnému výrobcovi cementu):

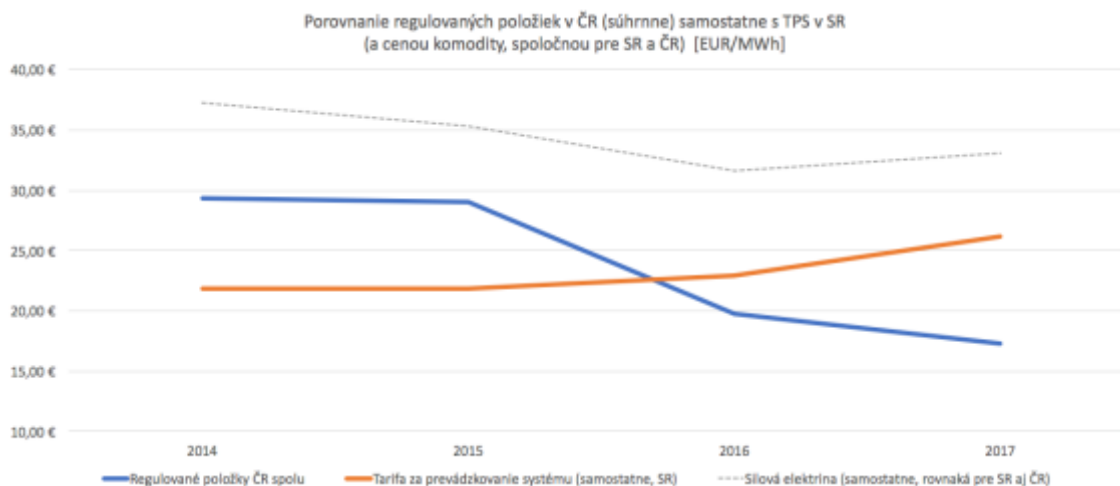

Graf: Náklady na regulované položky v cene elektriny výrobcu cementu v SR a ČR (zdroj: ZVC)

Zväz cementárov pre rok 2017 odhadol celkové regulované položky v účte za elektrinu pre modelový prípad:

- 5,0422 mil. EUR v prípade pôsobenia na Slovensku,
- 1,7336 mil. EUR v prípade pôsobenia tej istej firmy v Českej republike.

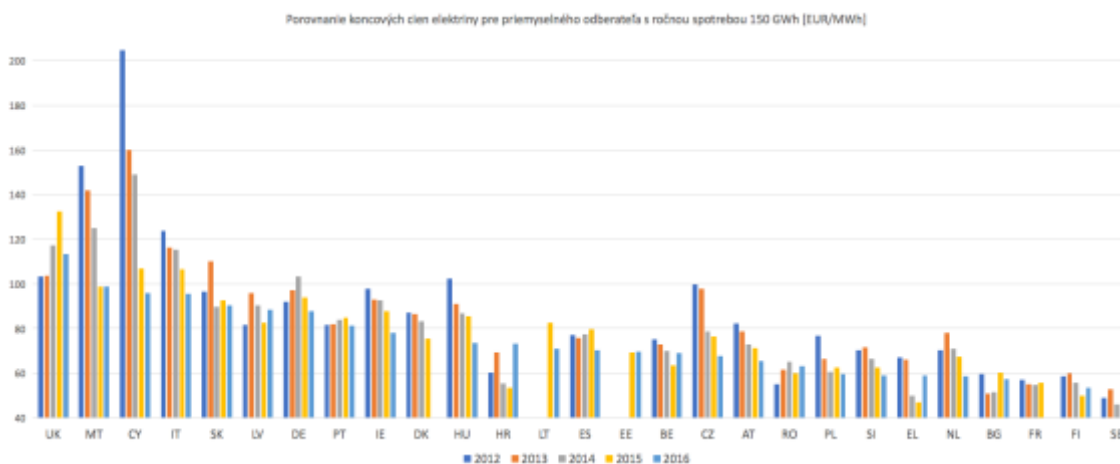
Z pohľadu vývoja konkurencieschopnosti priemyselných odberateľov na Slovensku a v Čechách je alarmujúci nielen rozdiel nákladov na regulované položky vo výške 291 %, ale aj skutočnosť, že medziročne (2016 – 2017) sa rozdiel prehýbil. Od roku 2013 suma nákladov na „sieťové poplatky“ v ČR kontinuálne klesá, na Slovensku naopak kontinuálne stúpa.

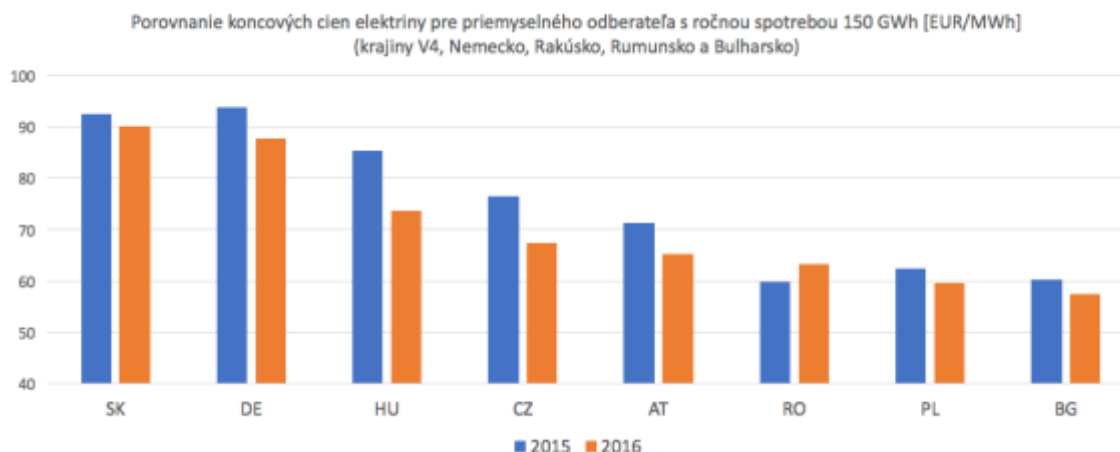
Graf: Porovnanie celkových nákladov na regulované položky v cene elektriny pre výrobcu cementu v ČR samostatne voči tarife za prevádzkovanie systému pre výrobcu v SR

Samostatne tarifa za prevádzkovanie systému (TPS) narástla pre rok 2017 o +14,4 % v porovnaní s jej výškou v minulom roku. S ohľadom na vyššie spomenuté dva príklady komunikácie témy prevádzkovateľmi regionálnych distribučných sústav, ostatné medziročné zvýšenie tarify za prevádzkovanie systému môže súvisieť aj s jej korekciou a snahou zrealizovať jej výšku voči skutočným nákladom, vrátane potreby priebežne prekonávať historické deficitné nastavenie. Určite však zdraženie TPS súvisí aj s medziročným poklesom regulovanej ceny elektriny na krytie strát v distribučných sústavách (garantované výkupné ceny pre prevádzkovateľov podporovaných zdrojov sa skladajú z regulovanej ceny elektriny na straty a z doplatku; tzn. ak klesá cena elektriny na straty, zákonite je tento rozdiel do výšky garantovaných výkupných cien dorovnávaný doplatkom, financovaných cez TPS).

Na doplnenie, nižšie sú uvedené grafické porovnania koncových cien veľkých priemyselných odberateľov elektriny v EÚ a vo vybraných krajinách EÚ (porovnania sa uvádzajú v koncových cenách oslobodených od DPH a daní, pri ktorých vzniká firmám nárok na vrátenie).

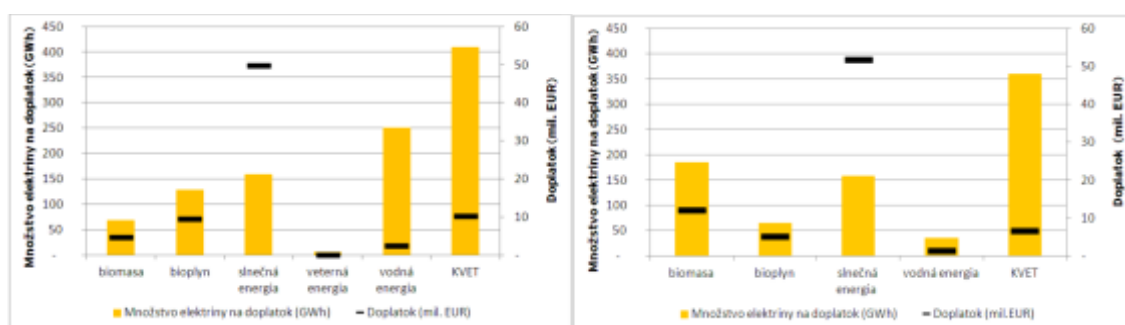

Grafy: V roku 2016 mali veľkí slovenskí priemyselní odberatelia s ročným odberom do 150 GWh elektriny 5. najdrahšiu koncovú cenu elektriny v EÚ a vôbec najdrahšiu koncovú cenu elektriny v skupine krajín V4, rovnako ako aj v porovnaní s Nemeckom, Rakúskom, Rumunskom či Bulharskom. Zdroj dát: EUROSTAT.

2.1 Náklady na podporu OZE a KVET financované cez TPS

Konzultačná spoločnosť EY v roku 2013 analyzovala objem dodávok elektriny do elektrizačnej sústavy v SR vo vzťahu k objemu finančných prostriedkov na doplatok pre jednotlivé kategórie podporovaných zdrojov. Nižšie sú graficky znázornené prípady dvoch z troch na Slovensku pôsobiacich prevádzkovateľov regionálnych distribučných sústav. S ohľadom na skutočnosť, že ku koncu roka 2013 postupne všetky tri distribučné spoločnosti vyhlásili tzv. stop-stav na pripájanie nových zdrojov, situácia z roku 2013 môže byť z ilustračného hľadiska relevantná aj pre súčasný stav.

Graf – zdroj: EY (2013)

Z grafov uvedených vyššie je zrejmé, že z hľadiska pomeru objemu elektriny dodanej do sústavy voči ostatným podporovaným OZE a KVET a pomeru výšky doplatku voči ostatným zdrojom, ako najdrahšia sa javí podpora fotovoltaických elektrární. Problém s neprimeranosťou podpory slnečným elektrárnám sa riešil v rokoch 2011 – 2012 v Českej republike. Krajina zaviedla tzv. „solárnu daň“ vo výške 26 %. Novú daň napadla na Ústavnom súde ČR skupina

senátorov s odôvodnením, že má ísť o neprimeraný zásah do vlastníckeho práva a do slobody podnikania. Ústavný súd ČR vydal 15.5.2012 rozsudok, ktorým „solárnu daň“ potvrdil. Hlavným argumentom bola neprimeranosť podpory slnečným elektrárnam. Súd tvrdil, že ak by česká vláda nezasiahla a výšku podpory neupravila, nekonanie by zapríčinilo rozpor s čl. 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o založení Európskych spoločenstiev. Okrem toho Ústavný súd komunikoval, že rozhodnutie vydal v súlade s verejným záujmom – konkrétne tým zabránil zvyšovaniu verejného dlhu.¹

S ohľadom na neúmerne bremeno nákladov na systém podpory obnoviteľných zdrojov a v záujme všetkých odberateľov elektriny, vrátane energeticky náročných priemyselných odvetví, bolo by vhodné systém podpory OZE a KVET podrobiť komplexnej analýze s cieľom hľadania možností optimalizácie nákladov, napríklad:

- preskúmanie primeranosti výšky podpory; v prípade, že sa preukáže, že nesprávnym rozhodnutím Úradu pre reguláciu sieťových odvetví boli výkupné ceny nastavené nadmerne, zjednanie nápravných opatrení,
- presun časti nákladov systému podpory OZE a KVET na štátny rozpočet,
- preskúmanie možnosti zmeniť filozofiu povinného výkupu elektriny z podporovaných zdrojov na krytie strát v distribučných sústavách a nahradenie povinného výkupu umiestnením tejto elektriny na trh (umožnenie obchodníkom na veľkoobchodnom trhu, aby elektrinu z týchto zdrojov vykupovali – predpokladom je, že na trhovej báze môžu byť výnosy z predaja elektriny vyššie ako výnosy z povinného výkupu za regulovanú cenu na straty),
- zavedenie fixného doplatku ako jediného nástroja podpory finančného charakteru (z hľadiska nákladov vstupujúcich do výpočtu TPS ide o predikovateľnejšiu situáciu – tzn. predikovateľnejší náklad na uhrádzanie TPS koncovými odberateľmi elektriny, resp. koncovými odberateľmi elektriny a štátom súčasne),
- definovanie povinnosti prevádzkovateľa podporovaného zdroja pokrývať technologickú a vlastnú spotrebu elektriny výlučne samovýrobou z daného podporovaného zdroja, mimo systému podpory.

---

¹ Nález Ústavného súdu ČR: http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-17-11_2

2.2 Náklady na podporu domáceho uhlia financované cez TPS

Významnou položkou zahrnutou do TPS je i poplatok na podporu spaľovania domáceho hnedého uhlia (pre rok 2017 je to necelých 4,36 EUR/MWh) v tepelnej elektrárni Nováky. Na základe Rozhodnutia MH SR č. 23/2015 sa má využívanie domáceho uhlia podporovať až do roku 2030. Predmetné rozhodnutie MH SR určuje pre Slovenské elektrárne, a.s. ako prevádzkovateľa zdroja Nováky najmä dve povinnosti:

- vyrábať ročne 1.584 GWh elektriny, z ktorej 1.350 GWh je elektrina určená na dodávku,
- poskytovať sekundárnu reguláciu výkonu v objeme 10 MW hodinového výkonu počas celého príslušného roka.

Voči vyššie spomenutým dvom povinnostiam vo všeobecnom hospodárskom záujme možno vzniesť námietky.² Asociácia prevádzkovateľov prenosových sústav ENTSO-E v správe Scenario Outlook and Adequacy Forecast 2013 – 2030 pre situáciu na Slovensku uvádza, že import elektriny je dôsledkom správania sa účastníkov trhu, ktorí preferujú nákup lacnejšej elektriny ako komodity mimo Slovenska, a to aj napriek tomu, že „dostupná výrobná kapacita na Slovensku by hladko pokryla spotrebu“.³ Ekonomicky motivovaná preferencia nákupu lacnejšej elektriny slovenskými obchodníkmi v zahraničí je „dlhodobým fenoménom“, dopĺňa ENTSO-E.

Podpora výroby v objeme viac ako 1,5 TWh ročne preto nie je nevyhnutná z hľadiska energetickej bezpečnosti. Súčasne je potrebné zdôrazniť, že hoci je predmetné rozhodnutie postavené aj na povinnosti poskytovať určený regulačný výkon, okrem tvrdení o nedostatku sekundárnej regulácie výkonu a nepriaznivom trende MH SR, ÚRSO ani prevádzkovateľ prenosovej sústavy nezverejnili žiadne dáta, na základe ktorých by bolo možné overiť tézu o nezastupiteľnosti nováckej uhoľnej elektrárne pri udržiavaní výkonovej rovnováhy v sústave.⁴

Aktuálne sa otázkou oprávnenosti podpory domáceho uhlia (forma štátnej pomoci) zaoberá aj Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre hospodársku súťaž - DG Competition, konanie s označením SA.38372(2016/EO). Okrem vyššie uvedených povinností výroby elektriny a poskytovania regulačného výkonu Európska komisia v danej veci skúma najmä:

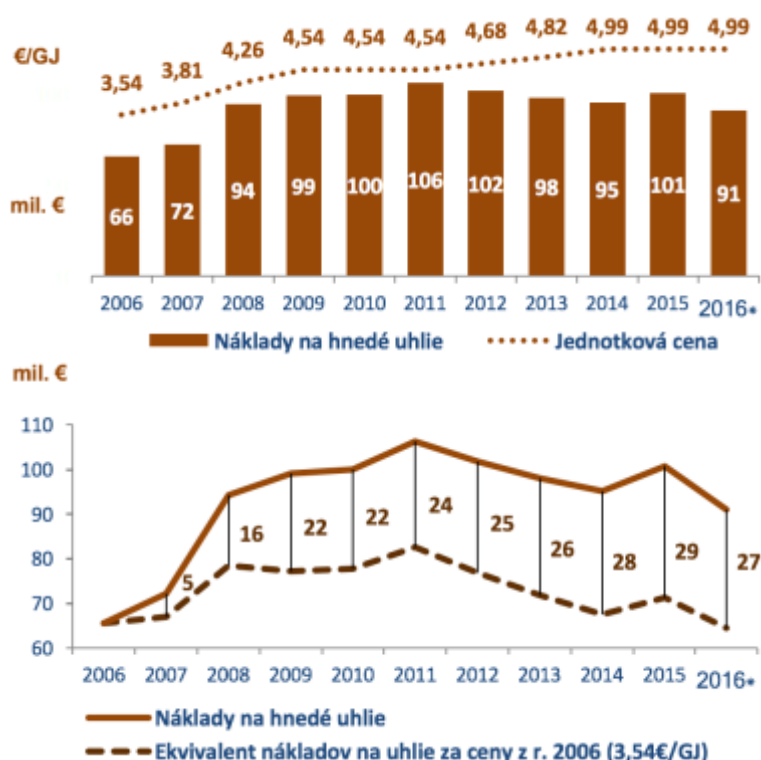
² Tento pozičný dokument sa zaoberá námietkami ekonomického charakteru, nevenuje sa teda otázkam environmentálnych vplyvov a negatívneho vplyvu spaľovania hnedého uhlia na hornonitriansky región, vrátane negatívnych vplyvov na zdravie lokálneho obyvateľstva.

³ Toto konštatovanie platí aj v prípade odpočítania inštalovaného výkonu ENO. Podľa údajov Slovenského elektroenergetického dispečingu činil v roku 2015 celkový inštalovaný elektrický výkon zdrojov na území SR 8.095 MW. V dni ročného maxima dosiahlo zaťaženie elektrizačnej sústavy špičku na úrovni 4.200 MW, čo predstavuje využitie necelých 52 % celkového inštalovaného výkonu.

⁴ Na porovnanie, zatiaľ čo Elektrárň Nováky dosiahla v roku 2006 tržby z predaja podporných služieb a regulačnej elektriny v objeme 43,1 mil. EUR, v roku 2016 to bolo už len 5,4 mil. EUR (pokles o -88 %).

- spôsob cenotvorby domáceho hnedého uhlia,
- opodstatnenosť a primeranosť výšky pomoci.

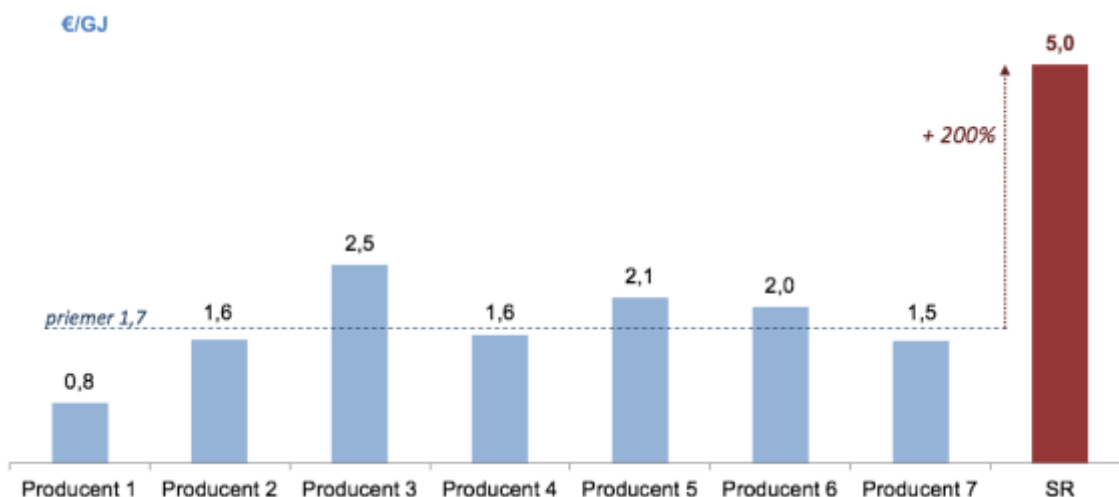
Grafy nižšie znázorňujú trend vývoja nákladov na využívanie domáceho hnedého uhlia. Priemerný ročný rast (CAGR) jednotkovej ceny uhlia predstavuje za obdobie 2006-2015 +3,9 %. Graf nižšie porovnáva, o koľko väčší objem peňazí sa inkasuje od koncových odberateľov elektriny cez TPS na financovanie palivových nákladov Elektrárne Nováky v porovnaní so situáciou v roku 2006 a vtedajšou cenou, za akú nakupovali Slovenské elektrárne, a.s. domáce hnedé uhlie.⁵

* Dáta odhadnuté na základe cenového rozhodnutia ÚRSO pre Slovenské elektrárne, a.s.

Konzultačná spoločnosť EY vypracovala v roku 2014 štúdiu „EY European Lignite Mines Benchmarking“, v ktorej analyzuje výrobné náklady 7 producentov hnedého uhlia zo 6 európskych krajín (v abecednom poradí: Bulharsko, Česká republika, Grécko, Maďarsko, Poľsko a Rumunsko). Priemerné náklady danej vzorky sú podľa EY vo výške 1,7 EUR/GJ. Ak priemer porovnáme s nákupnou cenou pre zásobovanie Elektrárne Nováky, ide o nárast cca +200 %:

⁵ Na doplnenie, pre obdobie 2017 – 2026 odhaduje spoločnosť Slovenské elektrárne, a.s. ako prevádzkovateľ uhoľnej elektrárne v Novákoch výšku doplatku na spaľovanie domáceho uhlia v ročnom priemere 115 mil. EUR.

Graf – zdroj: EY, Slovenské elektrárne, energy analytics

Navrhujeme do budúcnosti upraviť podporu domáceho uhlia v súlade so závermi, ku ktorým príde počas vyšetrovania veci SA.38372(2016/EO) Európska komisia - DG Competition. Súčasne navrhujeme:

- preniesť náklad na podporu domáceho uhlia na štátny rozpočet,
- bez zbytočného odkladu vypracovať stratégiu pre útlm baníctva v hornonitrianskom regióne, vrátane plánu rekvalifikácie a zamestnanosti súčasných zamestnancov Hornonitrianskych baní,
- prehodnotenie Rozhodnutia MH SR č. 23/2015 a postupný útlm podpory ťažby domáceho hnedého uhlia.

3. PRÍKLADY ZDIEĽANIA NÁKLADOV NA PODPORU OZE V EURÓPE

Členské krajiny EÚ generujú zdroje pre financovanie podpory OZE rôzne. Rozdielne je tiež nastavený mechanizmus finančného toku, vrátane definovaných výnimiek (napr. úľavy pre vybrané segmenty odberateľov elektriny, kategorizácia podľa napäťových úrovní a pod.). V kombinácii s rôznymi nákladmi na služby prenosu⁶ a distribúcie a ďalšími nekomoditnými regulovanými položkami, v jednotlivých krajinách EÚ platia firemní odberatelia elektriny rôzny celkový náklad (koncovú cenu) na nákup elektriny.

Na Slovensku je podľa Zákona č. 309/2009 Z.z. hlavným nástrojom podpory povinný výkup elektriny z podporovaných zdrojov OZE a KVET prevádzkovateľmi regionálnych distribučných sústav (obdobný systém funguje napr. vo Francúzsku, Grécku a v istej podobe v Nemecku). Naproti tomu, v niektorých krajinách distribuujú finančnú časť podpory pre prevádzkovateľov podporných zdrojov samostatné, pre tento účel zriadené tretie strany (napr. v Taliansku alebo Rakúsku, resp. v prípade Slovinska vykonáva tieto úlohy operátor trhu s elektrinou). Rôzne sú taktiež spôsoby výberu finančných prostriedkov:

- daň zo spotrebovanej elektriny (napr. Francúzsko, Holandsko, Grécko),
- sieťový poplatok za objem odobratej elektriny (okrem Slovenska napr. Nemecko, Taliansko),
- poplatok vzťahujúci sa k odbernému miestu alebo rezervovanej kapacite odberného miesta (napr. Slovinsko, Rakúsko),
- premietnutie nákladov na dodávateľov, napr. formou nákupu zelených certifikátov, pričom dodávatelia ďalej prenášajú náklady na koncových odberateľov (napr. Veľká Británia, Rumunsko, Poľsko).

Jednotlivé krajiny EÚ taktiež uplatňujú výnimky alebo pravidlá s cieľom diferencovať jednotlivé skupiny odberateľov elektriny z pohľadu znášania podielu nákladov na systém podpory obnoviteľných zdrojov. V tomto smere je však potrebné pripomenúť, že štátna pomoc týkajúca sa podporovania výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov by sa mala riadiť ustanoveniami v Oznámení Komisie - Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti ochrany životného prostredia a energetiky na roky 2014 -2020 (materiál pod označením 2014/C 200/01). V praxi to znamená, že ak sa členská krajina EÚ rozhodne distribuovať finančné bremeno štátnej pomoci pre OZE

---

⁶ Napr. podľa ENTSO-E Overview of Transmission Tariffs in Europe malo Slovensko v roku 2016 najdrahšiu cenu prenosu elektriny (15,87 EUR/MWh) spomedzi všetkých synchronne prepojených prenosových sústav v Európe. Výnimkou bola len cena prenosu v prenosovej sústave na území Severného Írska (16,58 EUR/MWh).

selektívne medzi jednotlivé kategórie odberateľov, nemôže tak urobiť svojvoľne⁷, ale musí sa riadiť pravidlami určenými najmä v čl. 3.7.2. Súčasťou Usmernenia o štátnej pomoci sú prílohy č. 3 a č. 4. Prvá z dvojice vymenúva priemyselné odvetvia, ktoré majú nárok na zníženie miery znášania nákladov na podporu ekologických zdrojov elektriny. Príloha č. 4 definuje spôsob výpočtu elektroenergetickej náročnosti podniku a výpočet hrubej pridanej hodnoty, čo sú indikátory, na základe ktorých môže krajina rozhodnúť o znížení znášania nákladov na podporu OZE aj pre tie priemyselné podniky, ktoré pôsobia v iných odvetviach ako v tých, ktoré sú priamo vymenované v prílohe č. 3.

Energeticky náročné podniky resp. príjemcovia štátnej pomoci vo forme znížených poplatkov a daní na podporu OZE však musia do roku 2017 znášať aspoň 15 % nákladov v porovnaní so situáciou ako keby nárok na podporu nemali a náklady by sa distribuovali medzi jednotlivé kategórie odberateľov rovnako. Od roku 2018 sa v zmysle Usmernenia má tento podiel zvýšiť na min. 20 %. Súčasne však podľa čl. 3.7.3 platí, že za zlučiteľnú s Usmernením možno považovať aj inú mieru pomoci aplikovanú v období pred rokom 2019, ak je jej súčasťou plán na úpravu tak, aby od roku 2019 spĺňala kritériá definované v Usmernení.

Na Slovenku majú od roku 2014 nárok na zníženie TPS len tie podniky, ktoré sú (1) pripojené do prenosovej sústavy a (2) spĺňajú určené podmienky pre hodnoty odchýlky a využitia odberového diagramu. V niektorých krajinách EÚ výnimky buď vôbec neexistujú (napr. Veľká Británia, Rumunsko), alebo ak ich krajina zdefinovala, ide v princípe o jeden z dvoch prístupov:

- univerzálna diferenciácia miery krytia nákladov na OZE, zohľadňujúca špecifiká a potreby jednotlivých kategórií odberateľov – napr. v závislosti od napäťovej úrovne, rezervovanej kapacity, ročného odberu, podielu nákladov na nákup elektriny na tržbách spoločnosti a pod. (napr. Slovinsko, Rakúsko a s dodatočnou výnimkou oslobodenia samovýrobcov elektriny od povinnosti zdieľať náklady na OZE Taliansko),
- selektívne zvýhodnenie vybraných skupín odberateľov:
  - Francúzsko: od určitého ročného odberu výhodnejšia daňová sadzba formou obmedzenia podľa percenta z pridanej hodnoty spoločnosti, maximálny nákladový strop na platby, oslobodenie od daní do určitého objemu samovýroby elektriny,
  - Holandsko: oslobodenie pre samovýrobcov vyrábajúcich si elektrinu zo zdrojov na báze OZE, pri splnení záväzkov znižovania energetickej náročnosti možnosť

⁷ „V zásade a v rozsahu, v akom sa náklady na financovanie podpory energie z obnoviteľných zdrojov získajú od spotrebiteľov energie, mali by sa získať späť spôsobom, ktorý nerozlišuje medzi spotrebiteľmi energie.“ – čl. 3.7.2. Usmernenia, bod 182.

energeticky náročného priemyslu požiadať o vrátenie ekologických daní uvalených na spotrebovanú elektrinu),

- Nemecko: špeciálna zľava pre železničnú dopravu, zľavy v závislosti od výšky spotreby a podielu nákladov na nákup elektriny k hrubej pridanej hodnote spoločnosti (tzn. tarify pre energeticky náročné podniky),
- Poľsko: zvýhodnenie formou oslobodenia od zdieľania nákladov pre domácnosti s nízkym príjmom,
- Grécko: zvýhodnenie formou nižších daní pre poľnohospodárstvo a domácnosti.⁸

---

⁸ Viac o systémoch podpory OZE v jednotlivých krajinách EÚ: <http://www.res-legal.eu/search-by-country/>